

Лебедєва Юлія Олександрівна

Науково-дослідний інститут українознавства МОН України (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-0628-0309>

e-mail: lebedeva-yuliya@ukr.net

ЗНАЧЕННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Резюме

Метою дослідження є аналіз значення духовних цінностей у житті українського суспільства. Використано принципи науковості та історизму для окреслення впливу глобалізації на цінності українців та врахування перехідного етапу їх формування. Серед загальнонаукових методів дослідження використано пошуково-евристичний — при пошуку й підборі джерел, які стосуються теми; індукції та дедукції — при відображенні особливостей української традиційної духовності; аналізу й синтезу — при характеристиці значення духовних цінностей для українського суспільства. Серед спеціально-історичних методів використані історико-генетичний — при відображенні обставин існування та функціонування духовних цінностей в Україні; комплексно-тематичний метод — при пошуку та відборі джерел, що відповідають темі та хронологічним рамкам дослідження. У результатах дослідження обґрунтовано, що духовна сфера визначає ступінь розвитку та специфіку суспільства. Відзначено довготривалість формування духовних цінностей українців та їх особливості, орієнтацію української культури на західні цінності. Визначено загрози розвитку суспільства в духовній сфері. У висновках проаналізовано вплив духовних цінностей на молодь, відновлення традиційної духовності українців, формування демократії, збереження державної безпеки та дотримання християнських пріоритетів, формування патріотизму, сприяння духовності консолідації суспільства в Україні.

Ключові слова: духовні цінності, духовна сфера, українське суспільство, християнство, глобалізація, перехідний етап.

Вступ

Цінності розглядаються як матеріальні та ідеальні предмети, які є важливими для людини, суспільства з позицій задоволення їхніх потреб та інтересів, і які усвідомлюються ними як необхідні, значущі для їх життєдіяльності та самореалізації. Духовні цінності відрізняються від інших тим, що вони є продуктом духовного виробництва, а, отже, належать до феноменів свідомості й виявляються у формі провідних, значущих соціокультурних орієнтирів: ідеалів, норм, символів, образів, почуттів, імперативів, що зумовлюють духовний розвиток індивіда чи суспільства в загалом.

На сучасному етапі існує ряд праць, у яких аналізуються духовні цінності та їх значення в житті українського суспільства. З-поміж джерел із вказаної проблеми можна виділити оглядову довідку «Стратегію співпраці з церквами та релігійними організаціями як чинник консолідації українського суспільства навколо духовних цінностей» [1], де відображено християнство як базу для формування цінностей громадян України, та національну доповідь «Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії» [2], у якій висунуто тезу про орієнтацію українців на західні цінності.

Дослідження із вказаної теми можна поділити на декілька напрямів. Перший напрям зумовлений появою ряду праць, де аналізується трансформація духовних цінностей у посттоталітарних умовах. Зокрема, це дослідження К. Оласа [3], О. М. Целякової [4] та ін. Дослідники другого напрямку — Н. М. Єфтені [5] та ін. — відображають вплив духовних цінностей на молодь, яка бере участь у державотворчих процесах. Автори третього напрямку — І. Д. Бех [6], Н. Й. Романюк [7] та ін. — аналізують духовні цінності як умову формування патріотизму. Дослідники четвертого напрямку — А. Конькова [8], Л. Акуленко [9] та ін. — відображають цінності як аспект глобалізації. Автори п'ятого напрямку — В. С. Дудченко [10], І. М. Терюханова [11] та ін. — висвітлюють труднощі збереження національних цінностей українців. Дослідники шостого напрямку — О. А. Стасевська [12], Ю. Узденова [13], Я. Чолак [14] та ін. — вказують невід'ємність духовних цінностей для збереження державної безпеки та консолідації українців.

Методи дослідження

При написанні дослідження використано принципи науковості та історизму. Принцип науковості наголошує на об'єктивному баченні проблем та явищ, висвітлених у досліджуваній темі. При цьому необхідно враховувати в контексті вказаної теми частково деструктивний характер цінностей, які наві'язуються в ході глобалізації. Принцип історизму передбачає висвітлення фактів такими, які вони відображені в джерелах, застосованих при написанні дисертаційної роботи. Варто врахувати, що духовні цінності в незалежній Україні переживають перехідний етап формування.

Варто виділити загальнонаукові методи дослідження. Пошуково-евристичний метод передбачає пошук і відбір джерел, які стосуються загальної характеристики духовних цінностей українців, факторів їх формування та впливу на життя українського суспільства. Методи індукції та дедукції використані при відображенні особливостей української традиційної духовності. Методи аналізу й синтезу застосовані при характеристиці значення духовних цінностей, зокрема, в сферах безпеки, побудові демократії, розвитку державотворчих процесів та виховання молоді, церковного життя.

У роботі використані спеціально-історичні методи наукового дослідження: історико-генетичний та комплексно-тематичний. Історико-генетичний метод відображає появу, обставини існування та функціонування духовних цінностей в Україні. За допомогою комплексно-тематичного методу здійснено пошук та відбір джерел, що відповідають темі дослідження та хронологічним рамкам висвітлення.

Результати дослідження

Духовна сфера відіграє провідну роль для суспільства, оскільки саме вона визначає ступінь розвитку та специфіку певного суспільства у всій його цілісності. Без формування зрілого рівня духовності важко сподіватися на прискорення процесів суспільної модернізації. Без сформованої україноцентристської свідомості з чітко визначеними параметрами зрілої духовної культури, зокрема мови, традицій, історичної пам'яті, базових національних цінностей, складно трансформувати суспільне життя [13, с. 81].

Протягом століть вироблялися погляди, звичаї, традиції, у яких закріплювалась багата духовність українства. Слід підкреслити, що духовність наших предків творилась в основному в результаті трудової діяльності, на засадах громадських взаємин між людьми. Гуманізм, демократизм та терплячість є найбільш характерними рисами української духовності. Ці риси притаманні духовній культурі будь-якого народу, а в українстві вони є головними рисами зі специфічними способами проявів. Матеріальні та духовні надбання українського народу становлять національні цінності, які є серцевиною освіти і виховання свідомих громадян [6, с. 165]. До них належать: національна психологія; національний характер і темперамент; народна мораль; етика; національний спосіб мислення; народна естетика; народна правосвідомість; національна філософія (етносфія); національний світогляд; національна ідеологія; національна свідомість і самосвідомість [7, с. 343].

Українська культура належить до західного типу, в якому традиційно в тих чи інших модифікаціях вищою цінністю визначались особистість та її свобода. Орієнтація на особистість в українській культурі є істотною, має глибоке історичне коріння. Дослідники історії української культу-

ри протягом декількох століть відмічали такі риси менталітету українців, як індивідуалізм та неприйняття насильства влади [12, с. 73].

Управлінський вплив держави на духовну сферу життя суспільства відбувається через здійснення гуманітарної політики. Основними складовими гуманітарної політики є державні освітня і наукова, культурна, мовна, інформаційна, етнонаціональна, релігійна політика, політика у сфері охорони здоров'я, туризму, фізичної культури та спорту. Головне завдання гуманітарної політики у сфері розвитку духовного життя суспільства полягає в тому, щоб створити умови для найповнішого освоєння людиною багатогранного потенціалу як української, так і світової духовності й культури. Надзвичайно важливе також створення умов для всебічної самореалізації духовно-культурного потенціалу, сутнісних сил людини, власного духовного світобачення і світосприйняття. Слід зазначити, що ефективна реалізація державної політики щодо формування та розвитку духовних цінностей можлива лише за умов чіткого визначення суб'єктів та використання конструктивної моделі справляння управлінського впливу, оскільки саме у цій моделі враховані особливості державного управління у духовній сфері українського суспільства [4, с. 231 — 232].

Національна ідентичність через унікальну систему цінностей та ідеалів забезпечує духовний, культурний фундамент функціонування держави, сприяє виробленню стратегічних орієнтирів суспільного поступу. Проте незважаючи на багатотисячолітню соціокультурну історію українського народу, тридцятиріччя державної незалежності, духовна основа загальноцивілізаційного поступу не є державницькою, цілісною, політично узгодженою і консолідуючою ідеєю, що позначається на формуванні української світової нації, консолідації національних інтересів, утворення громадянського суспільства [10, с. 60 — 61].

Відсутність міцної державної влади пояснює становище української культури сьогодення, яка значну частину своїх творчих сил повинна витрачати на збереження національної самобутності. Тільки сильна, демократична, правова держава, яка є виразником волі всього народу України, може забезпечити становлення сучасної системи цінностей шляхом узгодження загальнолюдського та національного [12, с. 73].

Початок ХХІ століття в Україні, як і в багатьох інших країнах світу, характеризується кардинальними стрімкими змінами в багатьох сферах суспільства. Зміни відбуваються в культурі, в ментальності людей, у системі їх життєвих пріоритетів та ціннісних орієнтацій. Сучасна молодь формується в умовах глибокої трансформації політичних, соціально-економічних, світоглядних і духовних основ людської життєдіяльності. Сьогоднішні молоді українці знаходяться у двічі екстремальних умовах: переворот у соціально-економічному устрої супроводжується обвальною кризою ціннісної свідомості [10, с. 61].

Традиційні цінності радянського часу, до яких можна віднести почуття обов'язку, пріоритет державних інтересів перед особистими, терплячість, ентузіазм, поступаються місцем новим цінностям, що прийшли у зв'язку з розвитком ринково-демократичних трансформацій. Серед цих нових цінностей — багатство (матеріальний добробут), заповзятливість, свобода вибору переконань і поведінки, прагматизм. Відбувається дегуманізація всіх сфер суспільного життя. На сьогоднішній день трансформується вся система цінностей. Суть процесу трансформації полягає в тому, що на верхні рівні ієрархії виводяться матеріально-практичні і утилітарно-прагматичні цінності. У свою чергу, суспільство позбавилося об'єднуючого начала — єдиної системи цінностей — вищого регулятора соціальних відносин, фундаменту світосприймання і поведінки особи. Сьогодні є цілком очевидним, що без відродження старих й формування нових ідеалів суспільного розвитку з універсальними цінностями, нормами, орієнтирами неможливо побудувати і зберегти національну державність і самобутність [8, с. 381].

Духовні цінності, що належать нації, громаді й становлять основу їх існування та розвитку, є національними духовними цінностями, які в житті суспільства відіграють роль особливих інтегруючих, соціалізуючих, комунікативних орієнтирів і, виступаючи у формі ціннісних настанов, орієнтацій, соціально-політичних ідеалів, ідей, утворюють духовно-ціннісне ядро національної самоідентифікації. Духовні цінності формуються в процесі історичного поступу нації, розвитку її матеріальної і духовної культури, у цілком визначеному економічному та геополітичному середовищі під впливом існуючих політичних та економічних відносин і національних традицій. До основних українських національних цінностей відносяться: державний суверенітет, територіальну цілісність, демократичні основи розвитку, працелюбство, духовність, сім'ю, рівноправність народів, які населяють Україну, самовідданість під час захисту Батьківщини, соціальну справедливість, колективізм, матеріальне та духовне надбання народу України. Важливою складовою духовних цінностей є відродження національного духу, національної самосвідомості, основою якої є національна ідея, яка і повинна піднести рівень гідності українців [10, с. 66].

Створення в сучасному українському суспільстві системи цінностей, в якій пріоритетними є цінності духовні, — складне завдання. Безпосереднє його вирішення залежить від державної підтримки цього процесу. Втім, не можна не враховувати, наскільки ускладнює процес утвердження пріоритету духовних цінностей глобалізація. В культурному житті українського суспільства внаслідок глобалізаційних процесів поширюються такі особистісні риси, як егоїзм, крайній індивідуалізм, зневага до національних особливостей, агресивність, орієнтація на бездуховні цінності [12, с. 73].

Невирішеність завдання створення відповідної сучасному історичному моменту системи цінностей не просто породжує негативні суспільні явища (приспосувальність, байдужість, маргінальність, пасивність, споживацтво, агресивність тощо) та соціальну нестабільність, а ставить під загрозу єдність суспільства, а отже, і сам факт існування незалежної Української держави [12, с. 75].

У зв'язку з цим вітчизняні експерти й аналітики до загроз розвитку суспільства у духовній сфері відносять: — кризу світогляду, яка зумовлена руйнацією старих та несформованістю нових пріоритетів в умовах пострадянської дійсності, що дозволяє маніпулювати свідомістю громадян в інтересах певних осіб або групи; — негативний вплив ЗМІ на суспільну свідомість; — розповсюдження нетрадиційних релігійних об'єднань, тоталітарних сект та культів; — громадську індиферентність населення, зумовлену серед іншого зниженням якості й рівня життя людей; — втрати національних традицій та втрати у культурній спадщині [11, с. 53 — 54].

Проблема формування духовних цінностей студентської молоді є надзвичайно важливою в наш час [14, с. 234]. В умовах сьогодення молодь виступає рушійною силою і залежно від того, які цінності вона обере, яку культуру впровадить буде залежати майбутнє суспільства. З молоддю пов'язують бачення обрив майбутнього, втілення політичних і економічних реформ. Тому суспільство зацікавлене, щоб цінності і культура були демократичними [8, с. 382].

Розвиток духовності є основою демократичних перетворень. Дедалі більше представників українського суспільства, особливо молоді, роблять самостійні кроки до подальшого вирішення майбутнього життя. Радикальні зміни в економіці, політиці, системі державного управління потребують ціннісного обґрунтування (санкціонування), що система цінностей, яка формує основу світогляду людей, може виступати і як фактор, що прискорює розвиток суспільства, і як бар'єр на шляху такого розвитку. Інституціональні перетворення стають дійсно безповоротними тільки тоді, коли вони приймаються суспільством і закріплюються в системі цінностей, на які дане суспільство орієнтується. Тому вважається, що зміни в світогляді населення слугують значимим індикатором реальності суспільної трансформації в цілому [5, с. 293 — 294].

Зростання частки тих, хто пишається громадянством, загалом можна інтерпретувати як зростання схильності до традиційних цінностей, але також варто припустити, що для пост-колоніальних країн (адже Україна більшу частину новітньої історії перебувала під впливом інших держав) це може свідчити не про повернення традиціоналізму, а про зміцнення державності [9, с. 15].

У сучасній ситуації, що склалася в українському суспільстві, цінності виступають вищими принципами, які забезпечують злагоду в малих

соціальних групах та суспільстві в цілому [2, с. 188]. Вони здатні об'єднувати та роз'єднувати суспільство. Центральною проблемою українського суспільства періоду становлення (який, до речі, затягнувся) нової системи цінностей є відсутність консенсусу щодо визначення фундаментальних національних цінностей, а також орієнтирів подальшого розвитку. Різновекторність духовно-ціннісних орієнтирів окремих частин українського суспільства створює суспільне напруження, яке в свою чергу породжує різні соціальні конфлікти, зокрема ціннісно-моральний [12, с. 73 – 74].

Невичерпним джерелом духовних цінностей було і буде християнство. Адже християнство є багаторівневою аксіологічною системою, своєрідною «матрицею» цінностей, що прагне охопити всі суспільні й індивідуальні потреби та забезпечити цілісність функціонування людського буття, адекватність взаємин з дійсністю [1, с. 15]. Специфіка християнської ціннісної орієнтації розкривається в понятті «внутрішньої людини», що відображає особливості християнського світогляду і світовідчуття. Християнська аксіологія забезпечує віруючому розуміння місця й значення життя людини, високу інтенсивність емоційних переживань та можливість реалізації поведінки в релігійних рамках. Християнські цінності містять значний психотерапевтичний потенціал, тому що беруть участь у підтриманні духовного балансу особистості і є засобом досягнення соціально-психологічної стабільності. З християнської точки зору: щоб бути свідомим патріотом рідної України, не треба лише говорити про національну ідею та національні інтереси, а треба і робити все, щоб в країні були втілені основи соціальної справедливості, справжньої людяності і Правди Божої. Доктринальний досвід християнської соціальної думки надзвичайно великий і глибокий. Він має невичерпні пізнавальні можливості й здатний розкривати вказані грані політичної реальності і висвітлювати такі смислові метафізичні відтінки сучасної політики, які приховані від сучасного секулярного світу непомітною завісою релятивізму й політичної кон'юнктури [3, с. 210].

Пріоритетними основами сучасного українського суспільства повинні стати цінності, які б поєднали поліетнічну спільноту. Серед таких чільне місце мають посісти: громадські права і свободи, спільність громадської позиції щодо стратегії і напрямку розвитку держави і суспільства, толерантність усіх частин суспільства, повага до нації і рівність усіх національностей тощо. Організація життя всього соціуму, загальносуспільний поступ є можливими лише за умов усвідомлення системи духовних цінностей як основи національної консолідації, без чого унеможливаються будь-які політичні, економічні, духовні перебудови. Формування нової системи цінностей є перш за все справою держави, яка повинна зосередитися на визначенні державної гуманітарної політики, вибудовуванні національної ідеології, національної ідеї з урахуванням потреб, інтересів та цінностей усіх соціальних груп суспільства [12, с. 74 – 75].

Висновки. Отже, в період незалежної України відбувається трансформація духовних цінностей у посттоталітарних умовах. Проходить процес відновлення традиційних надбань та вплив глобалізації, який не є однозначним. Українська культура починає вважатися західним типом цінностей, основою яких є прагматизм, однак необхідно протистояти масовій культурі. Напрямок державотворчого процесу залежить від того, наскільки молодь буде сприймати західні цінності, в основі яких є демократія та громадянське суспільство. Сучасна молодь більш прагматична і ставить перед собою цілі, які необхідно досягти. Духовні цінності українців також є необхідною умовою формування патріотизму, оскільки відображає державу як об'єкт любові людини, що являє собою повагу до культурної спадщини, традицій, звичаїв, символіки країни. Духовні цінності українців також є невід'ємними для збереження державної безпеки та формування християнських пріоритетів. В умовах російсько-української війни відбувається порушення державного суверенітету України та загроза знищення її державності. Саме тому необхідне формування національної ідеї та свідомості українців. Духовні цінності українців також сприяють консолідації суспільства в Україні на основі єдності державотворчих традицій, історичної пам'яті та національної ідеї, подолання політичного розколу українського суспільства в сучасних умовах.

Список посилань

1. Шлепакова Т.Л. Стратегія співпраці держави з церквами та релігійними організаціями як чинник консолідації українського суспільства навколо духовних цінностей (оглядова довідка за матеріалами преси, Інтернету та неопублікованими документами 2013–2014 рр.). 2014. Вип. 5/5. С. 1–33. URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2014/Tserkva-derzhava.Pdf (дата звернення: 14.03.2022).
2. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії: націо-нальна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ: НАН України, 2016. 284 с.
3. Олас К. Духовні цінності як чинник розвитку перехідного українського суспільства Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. 2010. Вип. 14. С. 208 – 211.
4. Целякова О.М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 38. С. 222 – 233.
5. Єфтені Н. М. Ціннісні орієнтації сучасної української молоді Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (керівник авт. кол.), Л. І. Кормич (ред.), М. А. Польовий (відп. секр.) [та

ін.]; ОНЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. Одеса, 2009. Вип. 37. С. 292 — 296.

6. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ — Чернівці: Букрек, 2018. 318 с.

7. Романюк Н. Й. Загальнолюдські і національні духовні цінності — серцевина освіти і виховання Вісник ДЛЛУ. 2001. №1. С. 343 — 348.

8. Конькова А. Духовні цінності в сучасному глобалізованому світі. С. 381 — 382. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34997/1/381.pdf> (дата звернення: 14.03.2022).

9. Акуленко Л. Світове дослідження цінностей 2020 в Україні / Ред. К. Потапенко. Київ: Український центр європейської політики, 2020. 215 с.

10. Дудченко В. С. Духовні цінності в контексті соціокультурного розвитку сучасного українського суспільства Філософські обрії. 2012. №27. С. 60 — 68.

11. Терюханова І. М. Розвиток духовності в Україні: законодавче забезпечення та практична реалізація Духовна безпека України: погляд суспільствознавства і богослов'я: матеріали XVII науково-практичної конференції. Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2018. С. 52 — 54.

12. Стасевська О. А. Система цінностей як основа буття сучасного українського суспільства. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Філософія. 2014. № 1 (20). С. 62 — 76.

13. Узденова Ю. Теоретико-методологічні засади дослідження національної безпеки в духовній сфері Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 4 (27). С. 80 — 88.

14. Чолак Я. Трансформація ціннісних орієнтацій у сучасній українській молоді Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення). Збірник тез доповідей II Міжнародної курсантсько-студентської наукової конференції (14 — 15 листопада 2013 р.). Львів, 2013. С. 233 — 235.

References

1. Shlepakova, T.L. (2014). «Strategy of State Cooperation with Churches and Religious Organizations as Factor of Ukrainian Society Consolidation around Spiritual Values (View Certificate for Materials of Press, Internet and Nonpublished Documents of 2013 — 2014 years)», 5/5, pp. 1–33. available at: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2014/Tserkva-derzhava.Pdf (accessed: March 14th, 2022). [in Ukrainian].

2. (2016), Civilizational Choice of Ukraine: Paradigm of Comprehension and Strategy of Action: National Report / red. col.: S.I. Pyrozhkov, O.M. Majboroda, Ju. Zh. Shajhorodskij and others; I.F. Kuras Institute of political

and ethnonational researches NAN of Ukraine. NAN of Ukraine, Kyiv, 284 p. [in Ukrainian].

3. Olas, K. (2010)ю «Spiritual Values as Developing Factor of Transitional Ukrainian Society», *Naukovyj Visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Serija: Politolohija, Sotsiolohija, Filosofija* [Scientific Herald of Uzhhorod University. Series: Politology, Sociology, Philosophy], 14, 208 – 211 [in Ukrainian].

4. Tseliakova, O.M. (2009). «Spirituality and Value Orientations of Student Young of Ukraine in Transformational Society», *Humanitarnyj visnyk ZDIA* [Humanitarty Herald of ZSIA], Issue 38, 222 – 233. [in Ukrainian].

5. Jeftieni, N.M. (2009). «Value Orientations of Modern Ukrainian Young», *Aktualni Problemy Polityky: zb. nauk. pr.* [Actual Problems of Policy: Collection of Scientific Labours] / red. col.: S.V. Kivalov (kerivnyk avt. kol.), L.I. Kormych (red.), M.A. Poliovyj (responsible secretary) [and others]; ONJA, South Ukrainian center of gender problems. Odesa, Issue 37, 292 – 296. [in Ukrainian].

6. Bekh, I.D. (2018). *Personality on the Way to Spiritual Values: Monography*, Bukrek, Kyiv – Chernivtsi, 318 s. [in Ukrainian].

7. Romaniuk, N.J. (2001). «Universal and National Spiritual Values – Core of Studying and Education», *Visnyk DLLU* [Herald of DLLU], 1, 343 – 348. [in Ukrainian].

8. Konkova, A. «Spiritual Values in Contemporary Globalized World», pp. 381 – 382. available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34997/1/381.pdf> (accessed: March 14th, 2022). [in Ukrainian].

9. Akulenko, L. (2020). *World Research of Values 2020 in Ukraine / Red. K. Potapenko, Ukrajinskyj tsentr jevropejskoji polityky*, Kyiv, 215 p. [in Ukrainian].

10. Dudchenko, V.S. (2012). «Spiritual Values in Context of Sociocultural Development of Modern Ukrainian Society», *Filosofski Obriji* [Philosophical Horizons], 27, 60 – 68. [in Ukrainian].

11. Teriukhanova, I.M. (2018). «Development of Spirituality in Ukraine: Legislative Software and Practical Realization», *Spiritual Security of Ukraine: View of Social Science and Theology: Materials of Seventeenth Scientific-Practical Conference. VNZ «Natsionalna akademija upravlinnia»*, Kyiv, 52 – 54 [in Ukrainian].

12. Stasevska, O.A. (2014). «System of Values as a Base of Being Modern Ukrainian Society», *Visnyk Natsionalnoho Universytetu «Jurydychna Akademija Ukrainy imeni Jaroslava Mudroho»*. *Filosofija* [Herald of National University «Jaroslav Mudry Legal Academy of Ukraine». Philosophy], 1 (20), 62 – 76. [in Ukrainian].

13. Uzdienova, Ju. (2015). «Theoretic-Methodological Principles of Researching National Security in Spiritual Sphere», *Derzhavne upravlinnia ta*

mistseve samovriaduvannia [State management and Local Municipality], Issue 4 (27), 80 – 88. [in Ukrainian].

14. Cholak, Ja. (2013). «Transformation of Value Orientations of Modern Ukrainian Young», in Rak, T.Je (Eds.), Culture as Phenomenon of Human Spirit (Versatility and Scientific Comprehension). Collection of Report Theses of the Second International Cadet-Student Scientific Conference, Lviv, 14 – 15-th of November 2013, LDU BZhD, Lviv, 233 – 235. [in Ukrainian].

Lebedeva Julia

Research Institute of Ukrainian Studies

Ministry of Education and Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0003-0628-0309>

e-mail: lebedeva-yuliya@ukr.net

VALUE OF SPIRITUAL VALUES IN LIFE OF UKRAINIAN SOCIETY

Abstract

The goal of research is analysis of value of spiritual values in life of Ukrainian society. Principles of scientific and historicism for delineation influence of globalization for Ukrainians' values and accounting transitional period of their formation are used. Among general scientific methods of researching search heuristic — for searching and selection sources that concern topic; induction and deduction — for displaying Ukrainian traditional spirituality specifics; analysis and synthesis — for characteristic value of spiritual values for Ukrainian society are used. Among special-historic methods historic-genetic — for displaying circumstances of existence and functionality of spiritual values in Ukraine; complex thematic method — for searching and selection sources that conform the topic and chronological frameworks of research are used. In results of research justified that spiritual sphere determines level of development and specifics of society. Longevity of formation Ukrainians' spiritual values and their specifics are marked. Ukrainian culture orientation for Western values is showed. cursory role of power in formation Ukrainians' value priorities was marked. Determined that thirty years of independence of Ukraine is transitional period of formation Ukrainians' spiritual values. The globalization influence for formation of Ukrainians' spirituality was separated. Threats of society development in spiritual sphere are determined. In conclusions the influence of spiritual values for young, restoration of Ukrainians' tradition spirituality, formation of democracy, that condition positive shifts in statebuilding processes of Ukraine are analysed. Showed that Ukrainians' spiritual values are integral for saving state security and compliance of Christian priorities. Determined that Ukrainians' spirituality is condition of patriotism formation. Further development acquired thesis about assistance of spiritual consolidation of society in Ukraine.

Key words: spiritual values, spiritual sphere, Ukrainian society, Christianity, globalization, transitional period.

Стаття надійшла до редакції 27.02.22

© Лебедева Ю. О., 2022